מד.

מסורת הש"ם

כנעוריה פרט למעוברת. ואם תאמר תיפוק ליה מוזרע אין פא מיי פיא מהל נמנות לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ (יבמות לה:) חלילת מעוברת מאין לו עיין עליו וי״ל דהתם לא קאמר אלא עיין םא ב מיי׳ פ״ב מהל׳ רולח הלכה ו:

הכנה ו: מב ג מיי פ״ח מהלי מרומות [הלי ל״ח] והל״ב: מד מיי שם הל״ד [וברכ אלפס פ״ח דב״ב דף : ולי םד ה מיי׳ פ״א מהל' נחלות הלי״ג ועי׳ בהשגות ובמ״מ סמג עשין לו טוש״ע חו"מ סי׳ רעו סעיף ה ווברב אלפם שסו: ם הושת בהנ״ה: בו ז מיי שם הלי"ג סמג שם טוש"ע שם [וברב אלפם

תום' הרא"ש

כנעוריה פרט למעוברת. ותימה תיפוק לי מוזרע ותימה תיפוק לי מודרע אין לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ חליצת מעוברת מואין לו עיין עליו וי״ל דהתם לא קאמ׳ אלא עיין והמתן אם יבא הוולד לידי בן קיינא. יבא החלו לידי בן קיימא. אבל לא פטר ליה מן שהיא מעוברת הכא נמי הוה אמרי׳ שתמתין מלאכול עד שתראה אם הוולד יהיה בן קיימא אבל לא מיפסלא . מתרומה ללקות עליה כמו זר: בכהן שיש לו שתי נשים. תימה כיון דאתיא כרבנן דסברי דעובר אין לו כרבנן וטב. זכייה כדקאמרינן לאפוקי יי״ר למה לי מר' יוסי א"כ למה ב' נשים הוה מצי למימר באשה אחת גרושה ואין לו באשה ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר אלא אוכל בשביל כל המשפחה לרכנז כדאיתא ביבמות פ׳ אלמנה ועוד הקשה ה״ר אפרים דבפ׳ מי שמת פריך לרב ששת דאמר המזכה . לעובר קנה ממתניתין דבן יום אחד נוחל ומנחיק אבל לא עובר ומשני דהוא למיפרך מהך רישא ולא הוה מצי לשנויי הכי ובהך . פירכא אחריתי מיתרצא פירכא אחריתי מיתרצא פירכא קמייתא דרב ששת דמוקי לה בכהן שיש לו שתי נשים לטעמיה דאית שתי דתובר אית ליה זכייה. יהא דאמרי רבנן דעובר . אינו פוסל משום דהוו להו וכרים מיעוטא ור' יוסי וכרים מיעוטא ור׳ יוסי רקאמר דעובר פוסל דחייש מיעוט והשתא איצטריך לאוקומי בכהן שיש לו שתי נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דאי אין לו אלא אשה אחת גרושה אפיי עובר פוסל דבין הוא זכר בין היא נקבה זכה בנכסים יאין למשפחה זכות בנכסים . ביוז דטורר אים ליה זכיה יון זעובו אית ליה זכיה: מד רב ששת נוחל בנכסי אם. בפ׳ מי שמת פריך רב ששת דאמר המזכה לעובר [קנה] ממתניתין דקתני בן יום אחד אבל עובר לא ומתרץ רב ששת התם דפירושא דמתניתין כדמתרץ הכא. ותימה מה היתה שם סברת המקשה יבלאו רב ששת תיקשי פי*י* ליה לפרושי מתניתין כגון . שהקנה נכסיו לאחר אם לא . יהיה לו יורש בשעת מיתה כמו דמפרש הכא דמנחיי לאחיו מן האב נכסי אמו אבל עובר לא משום דלא

דכתיב אין לו וה"נ לא מיפסלא מן התרומה נהכי: אמר רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. וא"ת למה לי ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף סז.) ועוד הקשה ה"ר אפרים דגפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשתלד ופריך ליה ממתני׳ דבן יום אחד נוחל אבל עובר לא ומשני דהתם משום דאיהו מיית ברישא והשתא ליפרוך מרישא דבן יום אחד פוסל אבל עובר לא משום דעובר לית ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי לי וי"ל דסבר רב ששת דלרבנו דר׳ יוסי נמי עובר אית ליה זכייה וטעמא דעובר אינו פוסל משום סמוך מיעוטא דמפילות למחלה דנקבות והוה ליה זכרים מיעוטה ולמיעוטה לה חיישינן כדחיים רבי יוסי ולהכי חוקי הכח בכהן שיש לו ב' נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דכיון דיש לו בנים לא פסיל עובר אף ע"ג דיש לו זכייה דלא חיישינן למיעוט הזכרים כדפי׳ אבל אם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דאית ליה זכייה דבין הוא זכר בין היא נקבה הרי הן שלה ופליג רב ששת אשמואל דאמר בפרק אלמנה (יבמות דף סו.) דלרבנן אוכלין בשביל כל המשפחה כולה דסבר שמואל דלרבנן לית ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר התם סרב ששת מנה המינה לה דתניה גר שמת כו' ולא דחי ליה דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלא חיישי למיעוטא כדפי׳ ואם תאמר דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) גבי גר שמת ובובוו ישראל נכסיו והיתה אשתו מעוברת לא קנו שמעו אחרי כן שהפילה אשתו המחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלבסוף הפילה הא בפ' אלמנה (יבמות סו:) אמרינן דזכרים הוו מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שסופו

להיות נפל חלק בעבדים וי"ל דהתם

אונוחל ומנחיל יוההורגו חייב יוהרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם: **גבו'** מנהני מילי דת"ר ⁹אשה אין לי אלא אשה בת יום אחד לנדה מנין ת"ל ואשה: בת יי ימים לזיבה: מנא ה"מ דת"ר אשה אין לי אלא אשה בת י' ימים לזיבה מנין ת"ל ואשה: תינוק בן יום אחד כו': מנא הני מילי דת"ר יום איש ארבות בן יום מה ת"ל יאיש איש לרבות בן יום אחד שמטמא בזיבה דברי רבי יהודה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אוִמר אינו צריך הרי הוא אומר יוחזב את זובו לזכר ולנקבה לזכר כל שהוא בין גדול בין קמן לנקבה כל שהיא בין גדולה בין קטנה אם כן מה ת"ל איש איש סדברה תורה כלשון בני אדם: ומממא בנגעים: דכתיב יאדם כי יהיה בעור בשרו יאדם כל שהו: ומממא בממא מת: דכתיב יועל הנפשות אשר היו שם נפש כל דהו: וזוקק ליבום: דכתיב יכי ישבו אחים יחדיו אחים שהיה להם ישיבה אחת בעולם: ופוטר מן היבום: יובן אין לו אמר

נקנר פוסל קמ"ל בן יום אחד אין עובר לא: נוחל ומנחיל: נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן לאחיו מאביו אי בעי מאבוה לירתי ואי בעי מיניה לירתי שאמר רב ששת "נוחל בנכםי האם להנחיל לאחיו מן האב יודוקא בן יום אחד אבל עובר לא מ"ם דהוא מיית ברישא יואין הבן יורש את אמו בקבר

משום דתלינן שמא כבר בשעת אכילת העבדים מת העובר בבטן ולית ליה זכייה: ראי בעי פיניה דירות בו'. וא"ת דבפרק מי שמת (ב"ב קמב.) דפריך לרב ששת מהך דבן יום א' נוחל ומנחיל אבל עובר לא ומשני נוחל את האם להנחיל לאחים מן האב והשתא מה היתה סברת המקשה דע"כ לריך לומר כדמשני רב ששת דאי לאו הכי תקשה ליה אי בעי מיניה לירות אי בעי מאבוה לירות כדמקשה הכא וי"ל דיפרש כמר בריה דרב יוסף שממעט בחלק בכורה אבל עובר לא ולאו משום וילדו לו אלא משום דעובר לית ליה זכייה א"י ידע שפיר כדמשני רב ששת נוחל את האם להנחיל לאחיו מן האב אך היה סבור דאיהי מייתא ברישא וקאמר עובר לא משום דלא קנה ובשילהי פ"ק דערכין (דף 1.) דאמר שמואל אשה שינתה ליהרג מכין אותה כנגד הריון שלה כדי שימות הולד תחלה הא לאו הכי הולד מת לבסוף ופריך ליה מהא דבן יום אחד נוחל אלמא ולד מת תחלה הוה מצי לשנויי אבל עובר לא לומר שממעט בחלק בכור כדאמר בשמעתין אלא דניחא ליה לאוקמי מילחא דרב ששת דאמר הכא איהו מיית ברישא אליבא דשמואל ולחלק האמת שיש חילוק בין מתה לנהרגה:

רחמנא והא אית ליה: ומאכיל בתרומה:

דכתיב יוליד ביתו הם יאכלו בלחמו קרי ביה

יאכילו בלחמו: ופוסל מן התרומה: יוורע אין

לה אמר רחמנא והא אית לה מאי איריא זרע

אָפילו עובר נמי דכתיב כנעוריה יברם

למעוברת צריכי דאי כתב רחמנא וזרע אין

לה משום דמעיקרא חד גופא והשתא תר^י

גופי אבל הכא דמעיקרא חד גופא והשתא חד גופא אימא תיכול כתב רחמנא כנעוריה

ואי כתב רחמנא כנעוריה משום דמעיקרא

גופה סריקא והשתא גופה מליא אבל הכא

דמעיקרא גופה סריקא והשתא גופה סריקא

אימא תיכול צריכא קראי אתרוץ אלא

מתניתין מאי אריא בן יום אחד אפי' עובר

נמי אמר רב ששת הב"ע בכהן שיש לו שתי

נשים אחת גרושה ואחת שאינה גרושה ויש

לו בנים משאינה גרושה ויש לו בז יום אחד

מן הגרושה ידפוסל בעבדי אביו מלאכול

בתרומה ולאפוקי מדר' יוסי יידאמר עובר נמי

ארקן מיית ברישא. והא דתנן בפ׳ בהמה המקשה (חולין דף עד.) השוחט את הבהמה ומלא בה בן ט׳ חי יש חילוק בין מתה לנהרגה כדאמר בערכין (דף ז.) והם דאמר נמי בהשוחט ש במתה אמה והדר ילידתיה היינו נמי כשנהרגה אי נמי כגון דמתה אמו מחמת לידה דכיון דעקר הולד לנאת אז לא מיית כדאמר שמואל שילהי פ"ק דערכין (דף 1.) ישבה על המשבר ומתה מחתכין אותה בשבת ומוציאין הולד וא"ת אם כן עובר נוחל ומנחיל בישבה על המשבר ומתה תחלה י"ל דאין הכי נמי ונקט בן יום אחד משום דפסיקא ליה דנוחל ומנחיל אבל עובר לא פסיקא ליה ומיהא בן יום אחד ההורגו חייב דקתני אבל עובר לא היינו אפילו נהרגה או ישבה על המשבר עד שינא ראשו כדתנן במסכת אהלות פ"ז (משנה ו) ומייתי לה בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף עב:) אשה המקשה חותך אבר

ונוחל ומנחיל. מפרש בגמרא: כחתן שלם. מפרש בגמרא [ע"ב]: גמ' אשה. ואשה כי תהיה זבה וגו' [ויקרא טו] והאי קרא בנדה משתעי: בת עשרה ימים כו'. ואשה כי תזוב זוב דמה [שם] קא דריש: אדם. משמע כל שהוא מין אדם אפילו קטן כדכתיב (במדבר לא) ונפש אדם והמתן אם יהיה ולד של קיימא אבל לא מיפטרא מן היבום משום

מן הנשים וגו' ובקטנות משתעי קרא: נפשות. כל שיש בו נפש: כנעוריה. ושבה אל בית אביה כנעוריה כלומר אם דומה לימי נעורים ושבה ואם לאו לא משוב: קראי אמרון. דמרוייהו לריכי: אלא מתניתין. מדנקט יום אחד ולא נקט עובר דוקא נקט: אמר רב ששת. האי פוסל לאו אאמו קאי אלא אעבדיו קאי והכא בכהן שהיו לו שתי נשים וכו׳: אחת גרושה. שהיתה גרושה ועבר ונשחה: ויש לו בנים משחינה גרושה. והן כהנים כשרים ועבדים שנפלו להן בירושה אוכלין בתרומה בשבילן דכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגו׳: ויש לו כן יום אחד מן הגרושה. והוא חלל ואינו ראוי לכהונה ויש לו חלק בעבדים ופוסל את כולן מן התרומה שאין אנו יודעין לברור מי מגיע לחלקו. ודוקא בן יום אחד דראוי לירושה אבל כל זמן שלא נולד אוכלין כולן דאין זכייה לעובר: **ולאפוקי** מדר' יוסי דאמר. במסכת יבמות בפרק אלמנה לכהן גדול (דף סז.) יש לו זכייה ואפילו הוא במעי אשה זרה הכשרה לכהונה פוסלהי דקסבר כל זמן שהוא במעי זרה זר הוא וכל שכן האי דבמעי גרושה הוא דאפילו כשיולד לא יהא ראוי: לאחיו מן האב. דהא אין ירושה אלא לקרובי האב: אי בעי מאבוה לירת. אפיי חשיבנא ליה כמאן דליתיה ירתי לאחר מיתת אביהם ואיהו מאי אהני: נוחל בנכסי האם. אם מתה אמו ביום שנולד הרי הוא יורשה וכשמת הוא באין אחיו מאביו ויורשין הימנו נכסי אמו דאי לאו איהו הוו שקלי ליה קרובי האם דבן נוחל את אמו. אבל האם אינה נוחלת את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אותו דכתיב (במדבר א) למשפחותם לבית אבותם משפחת האם אינה קרויה משפחה: אבל עובר. שבמעיה אם מתה מעוברת אינו נוחל להנחיל את קרוביו מן האב:

 ל) [ב"ב קמב. ערכין ז.],
 ב) [שמחות פ"ג], ג) [לעיל לב.],
 ל) [לעיל לב: ערכין ג.],
 ס) ב"מ לא: ודף לד: נדרים ג. סנהדרין נו. סד: פה: 2: מכות יב, (ר"ה ח) כתובות סו: מכות יב. (ר"ה ח) כתובות סו:
גיטין מה: יבמות עה. קדושין
יו: [ברכות לה: ע"ו כז.
כרימות יה. ובחים קח:],
[ע" ערכין ג.], t) יבמות
פו., ה) יבמות סו, ע) ב"ב
פו., ה) יבמות סו, ע) ב"ב קמב. [ערכין ז.], י) [בס״ה: פוסלון, כ) עי׳ מהר״מ, ל [בב"ב קמב.], מ) [חולין למ:],

תורה אור השלם

 דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַבְּבְרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַאֲמֵרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ בִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זוֹבוֹ טמא הוא: ויקרא טו ב טְתֵּא הּהּא: ויקרא טו ב 2. וְהַדְּנָה בְּנִדְּתָה וְהַנְּב אֶת זוֹבוֹ לְזְבָר וְלַנְּקַבְה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁבַּב עִם טְמֵאָה:

ויקרא טו לג אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר אָדָם כִּי יְהָיֶה בְּעוֹר בְּשֶׁרוֹ שְׁאַת אוֹ סְפַּחָת אוֹ בְּהֶרֶת וְהִיָּה בְעוֹר בְּשֶׁרוֹ אָהָרוֹן הַבֹּקוֹ אוֹ אֶל אַחַר אַהָרוֹן הַבֹּקוֹ אוֹ אֶל אַחַר מבוני הַבְּהַנוֹנִי. מבניו הכהנים:

ויקרא יג ב 4. וְלְקַח אַזוֹב וְטָבַל בָּמֵּים אָישׁ טְדוֹר וְהְזָּה עֵל הְאָהֶל וְעַל בְּל הַבְּלִים וְעַל הַנְּנְשָׁוֹת אָשֶׁר הְיוּ שָׁם וְעַל הַנְנַע בַּעֲצֵם אוֹ בְּחָלָל אוֹ בַּמַת אוֹ בַקְבֶר: במדבר יט יח

במדבר יט יח 5. בִּי יַשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּוּ וּמָת אַחָד מַהָּם וּבֵן אַין לוֹ לֹא תִהְיֶה אַשֶּׁת הַמֵּת הַחוּצְה לְאִישׁ זֶר יְבָמָה יָבֹא עֶלֶיהָ וּלְקֶחָה לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ: דברים כה ה

דברים כה ה 6. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קּנְיֵן בַּסְפוֹ הוא יאבַל בּוֹ וִילִיד ביתו הם יאכלו בלחמו:

ביתו הם יאבלו בקחמו:
ויקרא כבי א

7. ובת כהן כי תהיה
אַלמָה וּגַרשָׁה וְנֵרשָׁ חְוַרְע אֵין
לָה וְשְׁבָּה אַל בִּית אָביה
בעוריה מלְּחָם אָביה
תאבל וְכָל זְר לֹא יאבל
בו:
ריקרא כב יג

מוסף רש"י

ונוחל ומנחיל. אם נפלה לו ירושה בו ביום ובו ביום מת, ירושה בו ביום ובו ביום מת, מנחילה לקרוביו מאביו (ערכין 1.). דת"ר אשה. ואשה כי תהיה זבה וגו' בנדה משתעי קרא, דכתיב שבעת ימיס תהיה בנדתה (לעיד לב.). איש איש. כי יהיה זב (לעיד לב: ערכין ג.). כנעוריה. כזמן שהיא ריקנית כעין נעוריה, פרט למעוברת נחוקותי בנכסי חביו, דחי נתני לא אמיליד איהו הוו ירתי קרוביו נכסי אביו היכא דאין בנים, אלא נוחל בנכסי אמו, אם מתה בו ביום ואפילו הוא מת בו ביום נוחל נכסי אמו מת בו ביום נוחל נכסי אמו מת כל פיום נחת נכסי חתו ומתחילן מכחו לאחיו מאפיו שאינן בני אמו, דאי לאו הוא הוו ירמי לה קרוביה, ולא אמרינן נפל הוא ואינו בן נחלה (ערבין 1). אבל עובר. אם מתח מעובכת לא ירמי לה קרובי העובר, דהוא מת ברישא, וכשמחה היא לא נפלו העובר, דהוא הנכסים לו, דהוי כמי שהוא בקבר ואין יורש את אמו לאחר שמת הוא להנחיל לאחיו מן האב מכוחו ושם וש"מ. ועי

א"נ ס"ר כדמפרש רב יוסף לומר שממעט בחלק בכורה אבל עובר לא בלאו טעמא דוילדו לו אלא משום דאין לו זכיה. א"נ הוה ידע שפיר כמו שמפרש רב ששת נוחל מאחי האם להנחיל לאחים מן האב והו מפרש ליה משום דעובר אין לו זכיה.